

**NAAR EEN WERKBARE
RENSEIGNERING VAN DE FEE
BIJ LIJFRENTEVERZEKERINGEN
EN
ARBEIDSONGESCHIKTHEIDS-
RENTEN**

Inhoudsopgave

1	AANLEIDING	3
1.1	DOEL: VERSTERKEN VAN DE POSITIE VAN DE KLANT.....	3
1.2	PROVISIE EN FEE NU FISCAAL AFTREKBAAR	3
1.3	VOOR DE KLANT BETER, NIET DUURDER.....	3
2	POLITIEK OVERLEG	3
3	WELKE GEGEVENS MOETEN WORDEN GERENSEIGNEERD?	4
3.1	JAARRESEIGNERING	4
3.2	OPGAAF DOEN.....	5
3.3	WELKE GEGEVENS?	5
4	WIJZE VAN RENSEIGNEREN (VIA CENTRALE ORGANISATIES	6
5	CONTROLE	6
5.1	SPLITSING	6
5.2	DE ACCOUNTANTSVERKLARING	7
5.3	WAARBORGEN DOOR CONTROLE VAN AFM	7
6	UITVOERINGSKOSTEN	7
7	CONCLUSIE	8

1 Aanleiding

Vanaf 1 januari 2013 zal een provisieverbod gelden voor complexe en impactvolle producten. Complexe producten zijn bijvoorbeeld lijfrenten en arbeidsongeschiktheidsrenten. Eerder is door Kamerleden uit de Commissie Financiën aangegeven dat de transitie naar een provisieloze wereld fiscaal neutraal moet verlopen. De consument mag uiteindelijk niet duurder uit zijn.¹

Voor de OvFD is deze fiscale neutraliteit ook een cruciale randvoorwaarde voor de verdere uitwerking van het provisieverbod.

1.1 Doel: versterken van de positie van de klant

Het provisieverbod voor complexe producten is bedoeld om perverse prikkels in de beloningstructuur te elimineren. Financiële dienstverleners moeten het klantbelang voorop stellen. De overheid wil met het provisieverbod dus de positie van de klant versterken.

1.2 Provisie en fee nu fiscaal aftrekbaar

Nu worden bij complexe producten provisie en fee fiscaal gelijk behandeld. Dit betekent dat de fee voor een lijfrente of arbeidsongeschiktheidsrente even goed aftrekbaar is als de provisie (in de premie). Op grond van artikel 1.7b Wet IB 2001 wordt met de premie voor een verzekering (bijvoorbeeld een lijfrenteverzekering) gelijkgesteld de vergoeding die de verzekeringnemer rechtstreeks aan zijn assurantietussenpersoon betaalt als beloning voor bepaalde diensten. Deze bepaling is overeenkomstig van toepassing op lijfrentespaarrekeningen.

1.3 Voor de klant beter, niet duurder

Het provisieverbod brengt mee dat er nog slechts één beloningsvorm overblijft: de fee. Gegeven het doel van het provisieverbod (het versterken van de positie van de klant) is er geen aanleiding om de fiscale behandeling van de fee te veranderen. Doel is immers om het voor de klant beter te maken, niet duurder. Als je advies duurder maakt, beperk je ook de toegang tot het advies. Als consumenten afzien van advies, heeft dit maatschappelijk negatieve gevolgen. Ook Kamerleden hebben tijdens de diverse Algemene Overleggen inzake de invoering van het Provisieverbod aangegeven dat (minder draagkrachtige) consumenten niet de dupe mogen worden van het provisieverbod. Kortom: er is dus alle reden om de huidige fiscale behandeling van de fee van art. 1.7b Wet IB 2001 per 2013 te handhaven.

2 Politiek Overleg

De OvFD heeft in november 2011 gezamenlijk met het Verbond van Verzekeraars en Adfiz via een brief aan staatssecretaris Weekers van Financiën haar zorg geuit omtrent de fiscale behandeling van de directe beloning onder het provisieverbod. Naar aanleiding van deze brief werd een overleg gearrangeerd.

Tijdens dit overleg op 2 februari 2012 gaf de staatssecretaris aan een verhoging van de uitvoeringskosten te vrezen omdat een groot aantal intermediairs adviezen geven, die door consumenten op grond van artikel 1.7b Wet IB 2001 als aftrekbare kosten zouden worden opgegeven en dus ook allemaal (steekproefsgewijs) gecontroleerd zouden moeten worden. Daarbij vindt de Belastingdienst het ook van groot belang dat het aangiftebiljet vooraf ingevuld kan worden.

¹ Verslag van een Algemeen Overleg d.d. 12 oktober 2010

De Belastingdienst heeft tijdens het overleg op 24 mei 2012 aangegeven dat reñseignering van de directe beloning belangrijke bezwaren tegen handhaving van artikel 1.7b kan ondervangen. Op basis hiervan hebben wij nader onderzocht hoe een dergelijke reñseignering vorm gegeven kan worden.

Na onderzoek en na overleg met de Belasting zijn wij ervan overtuigd dat op afzienbare termijn (*groeimodel*) een reñseignering (VIA-proof) kan worden gerealiseerd waarmee de bezwaren daadwerkelijk kunnen worden ondervangen.

Onder het groeimodel verstaan wij de verwachting dat op korte termijn een substantieel deel van de adviseurs hun fee zullen kunnen reñseigneren op de wijze zoals in dit rapport aangegeven. Voordat vrijwel het gehele bestand is aangehaakt en bovendien alle gegevens volledig en tijdig VIA-proof zullen zijn, dat vergt waarschijnlijk wat langer ("ingroei voor wat betreft aantal en kwaliteit"). Niettemin kan ook dat worden gerealiseerd.

Dit rapport bevat de resultaten van het onderzoek. De volgende vragen zijn onderzocht.

- Welke gegevens moeten worden gerenseigneerd? (zie 3)
- Hoe wordt de reñseignering vorm gegeven? (zie 4)
- Hoe wordt de controle ingeregeld? (zie 5)
- Welke (uitvoerings)kosten zijn hiermee gemoeid? (zie 6)

3 Welke gegevens moeten worden gerenseigneerd?

Voor verzekeraars geldt al een reñseigneringplicht voor levensverzekeringen. De Belastingdienst heeft hiervoor een handleiding uitgebracht. Voor het onderzoek is deze handleiding gebruikt als referentiekader voor een eigen reñseignering-verplichting. Die verplichting geldt dan zowel voor een eenmalige fee (vast bedrag of op basis van urencalculatie) als een fee op basis van gespreide betaling.

Renseignering moet plaatsvinden op naam, geboortedatum en het burgerservicenummer (BSN) van degene die het advies heeft afgenomen, de opdracht van overeenkomst hiertoe heeft ondertekend. Verzekeraars kunnen niet altijd het BSN vermelden omdat het niet bij hen bekend is, waarbij het dan veelal om de begunstigen op levensverzekeringen zal gaan. Hierover worden afspraken gemaakt via het haalbaar `sofiëeringspercentage`. Aangezien het intermediair rechtstreeks contact heeft met de consument én de begunstiging voor de directe beloning niet relevant is, schatten wij in dat een sofiëeringspercentage van tegen de 100% haalbaar moet zijn.

3.1 Jaarreñseignering

Verzekeraars kennen de maand- en jaarreñseignering. In de maandreñseignering gaat het om het aanleveren van fiscaal relevante feiten waarvan onmiddellijke kennisneming door de Belastingdienst van belang kan zijn voor bijvoorbeeld het opleggen van een voorlopige aanslag of voor het uitreiken van een aangiftebiljet. Voor het intermediair zal maandreñseignering vanuit dit oogpunt niet van belang zijn en kan worden volstaan met jaarreñseignering.

Het gaat daarbij om fiscaal relevante feiten waarvan de kennisneming door de Belastingdienst op jaarbasis van belang kan zijn. De uiterste aanleverdatum van gegevens is vastgesteld op 31 januari – dus voor 1 februari – volgend op het betreffende kalenderjaar. Hetzelfde zou voor de directe beloning van financiële dienstverleners kunnen gelden. Van de in een kalenderjaar betaalde directe beloning moet dan jaarlijks voor 1 februari het jaartotaal worden aangeleverd.

3.2 Opgaaf doen

De opgaaf van deze gegevens moet geautomatiseerd volgens de door de Belastingdienst aangegeven specificaties worden ingediend. De gegevens moeten via een beveiligde internetverbinding worden aangeleverd door middel van Elektronisch Berichten Verkeer (EBV).

Aan iedere intermediair moet een eigen code (Code Financiële Instelling) worden toegekend. Worden de gegevens via een derde partij (berichtgever) aan de Belastingdienst verzonden, dan moet deze de CFI-code en de NAW-gegevens van het intermediair vermelden. Een berichtgever is de organisatie die de feitelijke aanlevering verzorgt namens de bron. Zie hierna onder 4.

3.3 Welke gegevens?

Het gaat om de adviesbeloning die betaald is voor:

- a) beloning voor advies over lijfrenteverzekeringen en –rekeningen die dienen ter compensatie van een pensioentekort;
- b) beloning voor advies over aanspraken op periodieke uitkeringen en verstrekkingen ter zake van invaliditeit, ziekte of ongeval waarvan de uitkeringen op de arbeidsongeschiktheidsrenten toekomen aan de belastingplichtige (AOR).

In artikel 1.7b Wet IB 2001 zijn de werkzaamheden aangegeven waarvan de beloning als premie fiscaal kan worden afgetrokken. In het zogenoemde Lijfrenteverzamelbesluit van 13 juni 2012 is voor lijfrenten een nadere verduidelijking van die werkzaamheden opgenomen. Volgens het besluit gaat het om de volgende werkzaamheden:

- het opmaken van het klant- en risicoprofiel dat de tussenpersoon verplicht is op te maken om te mogen bemiddelen;
- het inventariseren van de specifieke oudedagsvoorzieningen – niet de integrale financiële positie – van de klant in verband met de noodzaak voor een lijfrente;
- de berekening van de ruimte voor premieaftrek, rekening houdend met bestaande lijfrenten en met de pensioenopbouw;
- het vergelijken van lijfrente en offertes van de diverse aanbieders van lijfrenten;
- het aanvragen van de lijfrente bij de aanbieder en de afwikkeling van de totstandkoming daarvan en
- het incasseren van de premies ten behoeve van de aanbieder van de lijfrente.

Tegen deze achtergrond moeten de volgende gegevens aan de Belastingdienst worden gerenseigneerd.

Instelrecord

- Bestandsnaam: adviesbeloning
- Code Financiële Instelling (CFI) of voor Dienstverleners Financiële Dienstverlener (CFD)
- Naam financiële dienstverlener
- Adres financiële dienstverlener
- Datum aanmaakbestaand: datum waarop bestand door of namens de financiële dienstverlener wordt aangemaakt
- Type levering: jaarlijks
- Belastingjaar: jaar waar de rensenimenten betrekking op hebben.

Persoonsrecord

- Burgerservicenummer (het door de gemeente aan de natuurlijk persoon toegekend administratienummer)
- Naam van de gerenseigeneerde (degene die de adviesbeloning verschuldigd is = degene die de overeenkomst van opdracht heeft getekend met intermediair)
- De voorletters van de gerenseigeneerde
- Het voorvoegsel van de gerenseigeneerde
- De straatnaam van het adres waar de gerenseigeneerde woont
- De numerieke aanduiding van het adres waar de gerenseigeneerde woont
- De alfanumerieke toevoeging achter het huisnummer, behorende bij het huisnummer van het adres waar de gerenseigeneerde woont
- De officiële Nederlandse PTT-codering van het adres waar de gerenseigeneerde woont, bestaande uit een numerieke woonplaatscode en een alfabetische lettercode
- De plaatsnaam van het adres waar de gerenseigeneerde woont
- De landcode van het adres waar de gerenseigeneerde woont
- De landnaam van het adres waar de gerenseigeneerde woont
- Datum waarop de gerenseigeneerde geboren is

Productrecord

- Code rensignement
- Totaal bedrag aan adviesbeloning dat in een kalenderjaar is betaald (in euro)

4 Wijze van rensigneren (via centrale organisaties/serviceproviders)

In onze uitwerking rensigneren de kantoren zelf – zij het via een beperkt aantal centrale organisaties (berichtgevers) - hun beloning aan de Belastingdienst. Voor de goede orde zij vermeld dat het aantal van deze kantoren aanmerkelijk lager ligt dan de eerder genoemde 8000. Dat heeft er alles mee te maken dat niet alle 8000 kantoren ook adviseren in lijfrenten en arbeidsongeschiktheidsrenten. Wij hebben becijferd dat dit aantal tussen 4000 en 5000 kantoren ligt.

Uit onze gegevens blijkt dat meer dan 95% van de intermediairbedrijven is aangesloten bij een of meerdere centrale organisaties (berichtgevers). In het SEO-rapport uit 2010 stond al aangegeven dat 72% van het intermediair is aangesloten bij een of meer serviceorganisaties. Hieronder vallen dan nog niet de automatiseringsbedrijven, die assurantiepakketten bieden. Feit is echter dat nagenoeg ieder intermediair gebruik zal maken van een assurantiepakket. Deze pakketten kenmerken zich door een geïntegreerde benadering van diverse producten en diensten. Rensignering kan daaraan worden toegevoegd.

Door de rensignering op te nemen in de pakketten van de centrale organisaties (berichtgevers) kan alleen al een vrijwel landelijke dekking worden bereikt. Door de wettelijke verplichting om te rensigneren via de handleiding dusdanig in te richten dat dit alleen via EBV kan plaatsvinden, is een keuze buiten een serviceprovider om feitelijk niet mogelijk. Daarmee kan uiteindelijk een landelijke dekking worden gerealiseerd.

5 Controle

5.1 Splitsing

In een advies kan worden ingegaan op meerdere producten, waarvan de beloning niet altijd aftrekbaar is. In de adviesnota moet dan een splitsing worden gemaakt tussen dat deel van de beloning dat aftrekbaar is en een deel dat niet aftrekbaar is. Financiële dienstverleners zullen in het automatiseringspakket de gefactureerde uren kunnen toerekenen. Langs deze weg wordt het proces van rensignering – en

daarmee ook de toerekening – voor een groot deel al “gestuurd”. Je kunt dan denken aan de volgende zaken.

- De directe beloning moet betrekking hebben op een afgesloten, bestaande aftrekbare verzekering (bijvoorbeeld lijfrente). Deze verzekering, polisnummer, de ingangsdatum, de klantgegevens (waaronder BSN) en de directe beloning kunnen in het systeem gekoppeld worden.
- Koppeling aan de aan de klant verzonden factuur, waarbij de factuur in het geval van een aftrekbare verzekering dan – bij advies over meerdere verzekeringen – nader gespecificeerd moet worden over welk deel aftrekbaar is en welk deel niet.
- Koppeling met de datum waarop de klant de factuur daadwerkelijk heeft betaald, zodat ook te zien is in welk jaar de adviesnota is betaald en dus aftrekbaar is.

Op deze wijze kun je dus vrij gemakkelijk al de volgende gegevens controleren.

- Is er een advies gegeven waarvoor de directe beloning aftrekbaar is? (ja, want er is een koppeling met de aftrekbare verzekering, polisnummer en premie).
- Om welke klant het gaat: NAW-gegevens, geboortedatum en BSN.
- Of de klant een (eventueel gespecificeerde) factuur voor het advies heeft ontvangen.
- Of en wanneer de klant daadwerkelijk heeft betaald.

5.2 De accountantsverklaring

In onze uitwerking renseignereren de kantoren hun beloning via een beperkt aantal centrale organisaties (berichtgevers). Deze organisaties zullen uiteraard dit proces op een dusdanige wijze moeten inrichten dat aan alle gestelde eisen wordt voldaan. Niettemin is het zaak om ook daarop een controle toe te passen. Dat kan door een accountant jaarlijks onderzoek te laten doen naar de juiste inrichting van het proces en (steekproefsgewijs) naar de juiste uitkomsten van het proces in concrete gevallen. Daarbuiten kan uiteraard de Belastingdienst zelf ook nog gericht onderzoek doen.

5.3 Waarborgen door controle van AFM

De wet en regelgeving en het toezicht daarop door de AFM waarborgen tenslotte ook een correcte uitvoering van de renseigneringswerkzaamheden (voor een uitwerking van dit laatste, zie bijlage 1).

De Wft en het Bgfo stellen stringente eisen aan financiële dienstverleners en de AFM houdt hier toezicht op. De AFM toetst functionarissen ook op hun integriteit. Als er sprake is van twijfel aan de integriteit, dan heeft dit meestal direct consequenties voor de betreffende functionaris.

Indien een niet natuurlijk persoon in strijd handelt met de regelgeving kan de AFM zware sancties opleggen waaronder intrekken van de vergunning. Financiële dienstverleners zullen dat risico niet willen lopen en zullen alles doen om niet in strijd te handelen met de wet- en regelgeving.

6 Uitvoeringskosten

Renseignering zal voor de kantoren kosten met zich brengen.

- Initiële kosten omdat de bedrijfsprocessen en software moet worden aangepast.
- Doorlopende uitvoeringskosten (de jaarlijkse uitvoering van de renseignering).

De exacte kosten kunnen we pas in kaart brengen nadat daarover met alle betrokken serviceproviders is gesproken.

7 Conclusie

Wij zijn ervan overtuigd dat een renseignering van de beloning van het intermediair kan worden ingeregeld waarbij via een groeimodel wordt voldaan aan alle uitgangspunten van de Belastingdienst:

- landelijke dekking voor alle assurantietussenpersonen;
- via een beperkt aantal serviceproviders; en
- gecontroleerd (VIA-proof).

De stringente wet- en regelgeving en het toezicht daarop door de AFM bieden de Belastingdienst naar onze mening belangrijke en gedegen aanvullende waarborgen op een correcte uitvoering van deze renseignering op basis van artikel 1.7b Wet IB 2001. In nader overleg kunnen met de Belastingdienst nadere afspraken worden gemaakt over:

- het maken van de (technische) renseigneringshandleiding;
- het groeimodel (“ingroei in aantal en kwaliteit”); en
- de controle.

Wij vertrouwen erop dat we in samenwerking met de Belastingdienst tot renseignering van de directe beloning kunnen komen, waarmee we de op dit moment bestaande aandachtspunten met betrekking tot de uitvoeringskosten, controle en vooraf invullen kunnen ondervangen. Wij gaan dit onderwerp verder operationaliseren en gesprekken voeren met de centrale organisaties (berichtgevers). Wij zijn positief over de uitkomst van deze gesprekken, gegeven hetgeen wij nu al in de markt zien met betrekking tot de rol van dergelijke organisaties: er is dus een businesscase.

Colinda Rosenbrand (OvFD)

Bijlage 1

WFT en toezicht AFM

Het is uiteraard van belang dat de renseignering van de beloning van financiële dienstverleners conform wet- en regelgeving plaatsvindt. Wij wijzen in dit kader op de eisen die de Wet Financieel Toezicht (Wft) aan financiële dienstverleners stelt en het toezicht daarop door de Autoriteit Financiële Markten (AFM). De Wft stelt stringente eisen aan de bedrijfsvoering (AO/IC), aan deskundigheid, transparantie en integriteit van financiële dienstverleners.

Nominale transparantie van beloning en kosten

Financiële dienstverleners moeten voorafgaand aan het verlenen van een financiële dienst inzake betalingsbeschermers, complexe producten (waaronder lijfrenteverzekeringen), hypothecair krediet, inkomensverzekeringen, uitvaartverzekeringen, overlijdensrisicoverzekeringen en dienstverlening onder het nationaal regime verplichte precontractuele informatie aan de consument verstrekken in de vorm van een dienstverleningsdocument (dvd).

De financiële dienstverlener moet hierin onder andere aangeven of hij naast het geven van advies ook bemiddelt, in welk geval hij de hoogte van de kosten die hiervoor in rekening worden gebracht weergeeft in de totale kosten die voor deze diensten in rekening worden gebracht. Een bemiddelaar zal dus het nominale bedrag van de beloning die door hem gemiddeld voor de financiële dienst in rekening wordt gebracht moeten meedelen en de manier waarop deze beloning bij de consument in rekening wordt gebracht. Een aanbieder zal de nominale kosten die door hem gemiddeld bij de consument in rekening worden gebracht voor advies en distributie van een financieel product moeten meedelen, alsmede de wijze waarop deze kosten in rekening worden gebracht (artikel 149 b jo artikel 86 f Bgfo).

Op grond van artikel 86c Bgfo zijn adviseurs of bemiddelaars in principe vrij om met de consument hun beloning overeen te komen, zolang maar geen sprake is van een beloning die, gelet op de aard en de omvang van dienstverlening, als kennelijk onredelijk kan worden beschouwd. Het doel van deze norm is om te voorkomen dat adviseurs of bemiddelaars beloningen in rekening brengen voor hun werkzaamheden, die gelet op de daarmee gemoeide inspanningen niet objectief kunnen worden gerechtvaardigd en geeft de AFM de mogelijkheid om handhavend op te treden.

De vraag of een beloning 'kennelijk onredelijk' is, hangt af van de feiten en de omstandigheden van het geval. De AFM dient daarbij bijvoorbeeld te toetsten aan de volgende vragen.

- Is het bedrag dat de adviseur of bemiddelaar bij de consument in rekening brengt redelijk gezien het aantal uren dat aan het advies is besteed?
- Is het aantal uren dat aan het advies is besteed redelijk gezien de reikwijdte van het advies?
- Is de reikwijdte van het advies redelijk gezien de adviesvraag van de consument?
- Of is het uurtarief dat de adviseur of bemiddelaar in rekening brengt redelijk?

Bij het bepalen wat als kennelijk onredelijk kan worden beschouwd, kan volgens de Nota van Toelichting op artikel 86c Bgfo ook worden gekeken naar wat in de branche in het algemeen gebruikelijk is om in rekening te brengen voor bepaalde diensten.

Het dvd moet ook op de website van financiële dienstverleners worden geplaatst. Als een financiële dienstverlener derhalve een te hoge fee vraagt, prijst hij zich uit de markt. Vervolgens zal een financiële dienstverlener een opdracht van overeenkomst aangaan met de consument waarin de exacte prijs voor het advies en de bemiddeling wordt afgesproken. Deze prijs moet daarbij natuurlijk wel in lijn zijn met hetgeen in het dvd staat. Uiteindelijk ontvangt de consument dan de factuur met de prijs voor het advies en de bemiddeling.

Het mag duidelijk zijn dat de nominale beloning voor de bemiddeling in het dvd, de opdracht van overeenkomst en de factuur nagenoeg gelijk moet zijn. De AFM zal hier ook toezicht op houden. Wijken deze bedragen af dan zal dat aanleiding kunnen geven tot nader onderzoek.

Bedrijfsvoering en integriteit

De financiële dienstverlener moet volgens de Wft beschikken over een deugdelijke administratieve organisatie en een adequaat systeem van interne controle (AO/IC). De AO/IC moet de AFM in staat stellen een goed inzicht te verkrijgen in de onderneming van de financiële dienstverlener, zodat de AFM op adequate wijze kan beoordelen of de financiële dienstverlener de bij en krachtens de Wft gestelde regels op een juiste wijze naleeft.

Daarnaast dient een financiële dienstverlener maatregelen te nemen om tot een integere bedrijfsvoering te komen en deze te behouden. In het kader daarvan worden niet alleen de bestuurders getoetst op hun integriteit, maar ook de integriteit van de medewerkers. Vanaf 1 januari 2013 wordt bovendien in artikel 20a Besluit Gedragstoezicht Financiële Ondernemingen Wft (Bgfo) een morelethische verklaring verplicht gesteld in de vorm van een eed of belofte voor elke persoon bij elke financiële onderneming². Ook in de eind- en toetstermen met betrekking tot de verschillende vakbekwaamheidsmodules worden eisen opgenomen die betrekking hebben op de integriteit.

Conclusie

De Wft en het Bgfo stellen stringente eisen aan financiële dienstverleners en de AFM houdt hier toezicht op. Indien zij in strijd handelen met de regelgeving kan de AFM zware sancties opleggen waaronder intrekken van de vergunning. Financiële dienstverleners zullen dat risico niet willen lopen en zullen alles doen om niet in strijd te handelen met de wet- en regelgeving. Een hele belangrijke garantie – naast commerciële argumenten - dat men niet snel geneigd zal zijn om de beloning voor de bemiddeling uit fiscaal oogpunt kunstmatig hoog te stellen dan wel werkzaamheden in rekening te brengen die niet gelijkgesteld kunnen worden met een lijfrentepremie of een inleg op een lijfrentespaarrekening.

² Brief Minister van Financiën d.d. 28 juni 2012-08-07